

2. Сюкияйнен Л. Исламская концепция халифата: исходные начала и современная интерпретация. *Ислам в современном мире*. 2016. № 3. Т. 12. С. 139-153.
3. Л.Р.Сюкияйнен. Исламское государство: правовые основы и современная практика: учебное пособие. Санкт-Петербург. 2016. 112 с.
4. Shūrā. URL: <https://www.britannica.com/topic/shura> (дата звернення: 19.10.2020).
5. Saudi Arabia's Constitution of 1992 with Amendments through 2013. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Saudi_Arabia_2013.pdf?lang=en (дата звернення: 22.10.2020).
6. Afghanistan's Constitution of 2004. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Afghanistan_2004.pdf?lang=en (дата звернення: 22.10.2020).
7. Iran (Islamic Republic of)'s Constitution of 1979 with Amendments through 1989. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Iran_1989.pdf?lang=en (дата звернення: 22.10.2020).

Селіванова С.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри
міжнародного права та міграційної політики ЗУНУ
Фліссак К.А.*

ПРАКТИКА РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА

Вже чимало століть світ живе в умовах державно-правової регулювання: люди є громадянами певної держави, підкоряються діючій владі, погоджують свої дії із правами та обов'язками, що закріплені в основному законі. Сам же перехід від доправового та додержавного стану до держави та права в їх сучасному розумінні знаменував собою істотні зміни в усій системі соціального життя людей. Увесь цей час юридична наука знаходилась в постійному пошуку вирішення проблем функціонування, взаємозв'язку і взаємозумовленості правових систем в державно організованих соціумах і їх структурних елементах.

Безумовно, що і система права в сучасному світі зазнає кардинальних змін. Багато в чому її модернізація безпосередньо пов'язана з новими реформами в правовій сфері, які проводяться в більшості країн ЄС та фактично знаменують собою новий етап у розвитку сучасного права, сприяючи при цьому появі нових тенденцій згідно вимог часу.

Станом на сьогодні, сучасна правова система Федеративної Республіки Німеччина (далі – ФРН) є гармонійним поєднанням права та

держави, оскільки містить достатньо розвинене законодавство з організаційно правовою ієрархічною структурою, в яку входять органи, що професійно реалізують та втілюють право у життя і службовці із необхідними знаннями та досвідом в галузі юриспруденції.

За словами А.Жалінського, основними елементами правової системи ФРН вже традиційно слід вважати: право, кадрові складові інфраструктури права; правосвідомість суспільства та судову практику [2, с.20].

На думку ряду вчених, правова система ФРН може розглядатись як в статистиці (коли беруться до уваги її окремі елементи і зв'язки між ними, такі як галузі права, розвинені в даній системі, джерела права, устрій держави та гілки публічної влади), так і в динаміці (як право виникає, змінюється, удосконалюється, реформується, органи влади набувають іншої компетенції, змінюється їх відповідальність та завдання) [3]. В якості однієї із характерних рис правової системи ФРН слід виокремити ретельний підхід, який базується на високій юридичній техніці розробки та змін в законодавстві, що охоплюють найрізноманітніші сфери соціального життя.

Правові реформи ФРН, здебільшого, регулюються на базі двох існуючих рівнів влади: федеральному та регіональному. Дані зміни також проводяться через наднаціональні форми об'єднання держав, наприклад через ЄС, а також за допомогою рішень Європейського суду з прав людини, Міжнародного кримінального суду та актів, прийнятих ООН. Однак, всі реформи, на будь-якому рівні влади визначаються зважуванням наслідків від проведення конкретних дій самою федерацією, її суб'єктами, муніципалітетами. Тобто, філософія правової думки цієї держави постійно коливається між необхідністю чіткого та злагодженого державного регулювання, важливістю підтримання ринкових механізмів та індивідуальною підтримкою своїх громадян, чії права і свободи безпосередньо зачіпаються.

Згідно з усіма проведеними опитуваннями, в даний час населення Німеччини хвилюють кілька питань, які безумовно потребують проведення політичних та правових реформ. До них можна віднести: проблему біженців; розмір орендної плати на житло та соціальне пенсійне забезпечення.

З огляду на актуальні проблеми в галузі конституційного права на порядок денний виноситься питання про те, чи слід продовжувати застосовувати конституційне положення ст.16 Основного Закону, у якому зазначено, що ніхто не може бути позбавлений німецького громадянства, адже його втрата може мати місце виключно на підставі закону. Оскільки існує ряд думок, позиція яких ґрунтується на доцільності зняття громадянства у разі, якщо громадянин Німеччини, для прикладу, виїжджає за кордон та приймає там участь в терористичних актах. Сюди ж належить потреба в обговоренні та реформуванні правових механізмів надання притулку особам, які переслідуються за політичними мотивами.

Як зазначає суддя Федерального суду по трудових спорах Німеччини К.Армбюстер, адміністративне право як галузь публічного права також не може обійтись без змін. Зокрема, воно потребує заходів по фасилітації та прискоренню процесів в рамках адміністративного судочинства, таких як: процедура з надання притулку та процедура узгодження в сфері будівництва [1].

Відкритими залишаються дискусії з приводу створення т.з. «Імміграційного закону». Справа в тому, що в наші дні ФРН як ніколи потребує працездатних людей. Тому для підтримки рівня ВВП потрібно залучення не менше 250 000 іноземних працівників на рік. Втім, основною метою створення вищезгаданого «Імміграційного закону» є не сприяння імміграції людей, що не мають наміру працювати, а в формуванні системи для найму на роботу вже добре навчених та кваліфікованих представників іноземних держав.

Разом з тим, до основних сучасних реформ в галузі цивільного права слід віднести законопроект «Про зразковий колективний позов» (нім. *Musterfeststellungsklage*) [4], який здатен зміцнити позиції учасників в суді. Причиною цього стало визнання несправедливим зі сторони захисників прав споживачів те, що покупці, які придбали товари з дефектом, наприклад, в США можуть зажадати компенсацію, в той час як у ФРН перед кожним громадянином постає дилема, чи готовий він нести всі ризики, що пов'язані з подачею позову, чи ні. Відтепер будь-який споживач має змогу приєднатись до колективного позову та тим самим мінімізувати власні ризики.

Не стала виключенням потреба у змінах в галузі трудового права, в якій зовсім нещодавно законодавець з метою запобігання розвитку тенденції, згідно якої профспілки втрачають свою важливість, а натомість зростає популярність виробничих рад, реформував Закон «Про колективний договір» (TVG), внісши в нього новий §4a, названий «Єдиним правилом про тарифне регулювання» (нім. *Tarifeinheitsgesetz*). Згідно з чинними нововведеннями тільки члени найвпливовішої профспілки на підприємстві можуть визначати, яка угода про тарифи буде застосовуватись на підприємстві. Тим самим скасовується ситуація, при якій в компаніях існує безліч різних угод про тарифи з неоднаковим правовим регулюванням.

З погляду змін у трудовому законодавстві ФРН також доцільно пригадати 2015 р., за період якого відбулися фундаментальні зміни. Зокрема, у сфері правового регулювання Закону «Про мінімальний розмір заробітної плати» (MiLoG) [5], згідно з яким кожен працівник на території федеральних земель Німеччини з 01.01.2015. здобув право на мінімальну заробітну плату в розмірі 8,50 EUR/год. Втім, через кожні два роки назначена Комісія зобов'язується приймати рішення про коригування рівня даних виплат.

З позиції вимог ЄС від 01.05.2018. вступив в дію Генеральний регламент ЄС «Про захист персональних даних», тим самим надавши

захист працівникам. На підставі законодавства ЄС право на законодавче регулювання даних аспектів на національному рівні було обмежено, оскільки вищезазначений регламент на території держав-членів ЄС застосовується безпосередньо, а його норми є остаточними та обов'язковими.

Можемо також згадати зміни в Цивільному Кодексі ФРН в частині того, якою мірою повинна бути обмежена можливість використання «тимчасових працівників» (нім. *Leiharbeitnehmer*). Ще станом на 2019 р. тривалість тимчасового найму працівників була обмежена 18 місяцями. Хоча при цьому не було виключень щодо можливої зміни як самої дефініції, так і введення нових норм в регулювання контрактної роботи в Німецькому цивільному кодексі (BGB). Зокрема, профспілки висловлюють велике незадоволення тим, що роботодавці запрошують працівників за наймом виконувати ту роботу, яку могли б робити і постійні працівники. Проблема реалізації закону, а не питання законодавчого реформування, має зв'язок з трудовим віком громадян до виходу на пенсію, оскільки §10 «Загального закону про рівне ставлення» (AGG) визначає заборону дискримінації за віком працівника. Тому іноді досить спірною видається відповідь на питання, як широко слід трактувати цю норму і наскільки можна та потрібно приймати на роботу працівників похилого віку.

В процесі реформи в галузі кримінального права зазнав фундаментальних змін і Кримінально-процесуальний кодекс (StPO). До таких змін можна віднести: дозвіл на об'єднання позову потерпілого і обвинувача, що підтримує потерпілого в справі публічного обвинувачення; в контексті реформи § 81e StPO в рамках кримінального судочинства розширено права регулювання проведення ДНК-аналізу на підставі таких зовнішніх ознак, як волосся, очі, колір шкіри та вік тощо.

Врешті-решт, виходячи з вищенаведеної практики реформування правової системи ФРН ми усвідомлюємо, що закони зобов'язані відповідати нагальним потребам людства. При цьому зміни в підходах до законодавчої діяльності, що вживаються в рамках реформування тих чи інших законів, повинні завжди враховувати необхідність надання перехідного періоду для адаптації або створення певних умов, за час яких громадяни зрозуміють реформований закон і стануть елементарно йому довіряти.

Список використаних джерел

1. Армбрюстер К. Правовые реформы в Германии: новые тенденции в развитии права. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Юриспруденция*. Москва, 2019. №4. С. 86-99.
2. Жалинский А., Рерихт А. Введение в немецкое право. *Издательство «Спарк»*. Москва, 2001. 767 с.

3. Мазур Т.В. Правовая система Германии: понятие и основные компоненты. *Серия: Юридические науки*. Тамбов, 2014. №5 (43). С. 129-132.
4. Bundesanzeiger Verlag. Gesetz zur Einföhrung einer zivilprozessualen Musterfeststellungsklage. URL: https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk =Bundesanzeiger_BGBl=%27bgbl118s1151.pdf (дата звернення: 25.10.2020).
5. Bundesamt fur Justiz. Gesetz zur Regelung eines allgemeinen Mindestlohns. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/milog/BJNR134810014.html> (дата звернення: 25.10.2020).

Сохацька А.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доц., доктор права УВУ, завідувач
кафедри теорії та історії держави і права ЗУНУ,
Заслужений юрист України Кравчук М. В.*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ І ЦЕРКВИ, ЇХ ЮРИДИЧНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Питання взаємовідносин держави і Церкви в Україні, є однією із важливих проблем юриспруденції, адже від аналізу й оцінки та покращання їх стосунків, у великій мірі, залежить ефективність національного суспільного розвитку.

Перш за все потрібно зрозуміти процес виникнення права та релігії, що являється продуктом еволюції суспільного прогресу, які відображають специфічні учення і доктрини певних епох. Вони відмежовуються за предметом і засобами відображення, по-різному з'ясовують окремі аспекти соціального буття. Релігія виникає як відбиття у фантастичній, ілюзорній формі надто низького рівня економічного розвитку, панування над людьми сил природи. Право виникає значно пізніше з поділом суспільства на класи, появою приватної власності та держави і віддзеркалює існування нерівності у відносинах між пануючою меншістю та підлеглою більшістю, пригноблене становище працівників. Такий підхід був сформований у радянський період. Однак як зазначив М. Кравчук “науковець, вважаючи себе носієм високодуховного світогляду або просто симпатиком християнських цінностей, покликаний досліджувати та відкривати у природі і в житті закономірності Божого творіння, і тоді правові норми будуть не створенні, а відкриті” [7, с.51].

На думку багатьох вчених християнська мораль історично була невід'ємною частиною української нації, її менталітету. У зв'язку із цим сформувався особлива, із притаманними тільки їй рисами вітчизняна правова культура [9, с. 506]. Тому М. Кравчук підкреслив, що “вчені дійшли розуміння того, що людство може врятувати лише шлях